

Thông điệp về bạo lực học đường trên báo điện tử VTV News

ThS. VŨ HẠNH NGÂN - NGÔ PHƯƠNG UYÊN

Học viện Báo chí và Tuyên truyền; Email: vungan1102@gmail.com

Tóm tắt: Hiện nay, bạo lực học đường đang là chủ đề lôi cuốn sự chú ý của giới truyền thông. Trong bài viết này, bằng phương pháp phân tích nội dung, nhóm tác giả tập trung nghiên cứu thông điệp về bạo lực học đường trên báo điện tử VTV News (vtv.vn) giai đoạn 2019 - 2021, nhằm xem xét thực trạng bạo lực học đường đã được phản ánh như thế nào thông qua lăng kính báo chí; từ đó đưa ra một số nhận xét, kiến nghị để có thể nâng cao hơn nữa chất lượng thông tin về vấn đề này tại Việt Nam.

Từ khóa: báo điện tử; bạo lực học đường; thông điệp truyền thông.

1. Đặt vấn đề

Theo Trung tâm Dự phòng và Kiểm soát bệnh tật Hoa Kỳ (CDC), khái niệm bạo lực học đường (BLHD) được dùng để mô tả các hành vi bạo lực làm gián đoạn việc học và có ảnh hưởng tiêu cực đến học sinh, trường học và rộng hơn là cộng đồng. BLHD là hiện tượng bạo lực trong giới trẻ (youth violence), diễn ra ở những người từ 6 tới 24 tuổi⁽¹⁾.

Tuy nhiên, nếu xem xét rộng hơn thì BLHD không chỉ là vấn đề bạo lực giữa học sinh với học sinh. BLHD còn bao gồm cả những hành vi bạo lực của giáo viên đối với học sinh, phụ huynh đối với học sinh, học sinh đối với giáo viên hay bất cứ hành động bạo lực nào xảy ra trong môi trường sư phạm. BLHD cũng có thể diễn ra ngoài phạm vi trường học như trên đường đến trường hoặc từ trường về nhà, thậm chí là xảy ra trong không gian mạng. Các hình thức BLHD cũng rất đa dạng, từ bạo lực thể chất, xâm hại tình dục đến bạo lực tinh thần, bắt nạt trực tuyến...

Tại Việt Nam, BLHD đang là vấn đề hết sức nghiêm trọng. Từ năm 2011 đến hết quý 1 năm 2018, trên toàn quốc có đến hơn 18.000 vụ BLHD, với hơn 11.000 vụ đánh nhau gây thương tích, hơn 200 vụ xâm hại tình dục, hơn 900 vụ uy hiếp tinh thần... Đáng nói, trong số này, có gần 10.000 vụ diễn ra trong nhà trường⁽²⁾. Cũng theo một công bố của Quỹ Nhi đồng Liên Hợp quốc UNICEF vào năm 2019, 21% thanh thiếu niên Việt Nam tham gia khảo sát cho biết, họ là nạn nhân của bắt nạt trên mạng và hầu hết (75%) đều không biết về đường dây nóng hoặc các dịch vụ hỗ trợ nếu bị bắt nạt hoặc bạo lực trực tuyến⁽³⁾. Những số liệu trên cho thấy,

BLHD đang diễn ra liên tục, có chiều hướng gia tăng và phát triển phức tạp, trở thành nỗi bức xúc của toàn xã hội.

Để đẩy lùi nạn này, bên cạnh sự quan tâm, chú ý của gia đình, nhà trường thì công tác tuyên truyền, nâng cao nhận thức cho người dân về BLHD trên các phương tiện truyền thông cũng rất cần được coi trọng. Thời gian gần đây, báo điện tử VTV News là một trong những đơn vị đã tham gia tích cực vào công tác truyền thông về BLHD, góp phần truyền tải các thông điệp phòng, chống BLHD tới đông đảo công chúng.

2. Thông điệp về BLHD trên báo điện tử VTV News

Phương pháp chính được sử dụng trong nghiên cứu này là phương pháp phân tích nội dung. Câu hỏi nghiên cứu đặt ra là thực trạng BLHD đã được thể hiện như thế nào thông qua thông điệp trên báo điện tử VTV News? Nghiên cứu thông điệp cũng phân nào cho thấy cách thức vấn đề này đang được phản ánh và kiến tạo dưới lăng kính của người làm truyền thông. Theo đó, nhóm tác giả đã tiến hành mã hóa và xử lý các thông tin về BLHD được đăng tải trên VTV News (vtv.vn) trong khoảng thời gian từ 1/1/2019 đến 31/12/2021. Khảo sát 164 tin bài viết về chủ đề này, cho thấy, năm 2019 có 56 bài, năm 2020 có 55 bài và năm 2021 có 53 bài. Như vậy, số lượng các bài đăng về BLHD theo từng năm là xấp xỉ nhau. Các bài đăng gồm nhiều thể loại: tin, bình luận, tường thuật, phóng sự và phỏng vấn.

Số liệu cũng chỉ ra rằng, tin là thể loại được đăng tải nhiều nhất trong cả giai đoạn với 33 - 34 bài đăng mỗi năm, chiếm hơn 60% tổng số bài viết. Tường thuật xếp thứ hai sau tin; thể loại này chiếm 14,3% trong năm

2019, tăng mạnh lên 34,5% vào năm 2020 và dừng ở mức 18,9% vào năm 2021. Thể loại phóng sự cũng cho thấy sự biến động đáng kể khi số tác phẩm thuộc nhóm này giảm từ 16,1% (2019) xuống còn 1,8% (2020), sau đó tăng trở lại 13,2% (2021). Các thể loại khác gồm bình luận và phỏng vấn đều có số lượng bài rất ít, dưới 3 bài đăng/năm. Thậm chí, trong hai năm 2020 – 2021, không có bài phỏng vấn nào với chủ đề BLHĐ được đăng tải trên trang này. Có thể thấy, rằng báo điện tử VTV News chủ yếu dùng thể loại tin và tường thuật để viết về BLHĐ. Đây là các thể loại đưa tin nhanh mang tính thời sự cao, giúp cơ quan báo chí có thể đáp ứng nhu cầu thông tin tức thời của độc giả. Tuy nhiên, VTV News cần chú ý đa dạng hóa các thể loại, tăng cường những nội dung phân tích, bình luận có tính chuyên sâu để cung cấp một cách đầy đủ và chính xác các thông tin về BLHĐ; từ đó định hướng dư luận, góp phần tác động tới nhận thức, thái độ và hành vi của công chúng.

Về nội dung, các tin bài liên quan đến BLHĐ trên báo điện tử VTV News được chia thành năm nhóm thông tin cơ bản: (1) Thông tin nhanh hoặc cụ thể về các vụ BLHĐ; (2) Cách thức giải quyết của cơ quan, tổ chức có thẩm quyền đối với các vụ BLHĐ; (3) Phân tích nguyên nhân, thực trạng vấn nạn BLHĐ; (4) Thảo luận, đề xuất giải pháp ngăn chặn BLHĐ; (5) Các chiến dịch và hội thảo phòng, chống BLHĐ.

Trong đó, thông tin nhanh/cụ thể về các vụ việc BLHĐ là nội dung được đăng tải nhiều nhất với tổng số 63 tin bài trong giai đoạn 2019-2021, chiếm 38,4% tổng số bài đăng. Nổi bật là những tin bài đề cập đến các vụ việc học sinh xảy ra xô xát, đánh nhau (chiếm hơn 20%) và các trường hợp giáo viên hành hung hoặc sàm sỡ học sinh (chiếm 11,7%). Có nhiều bài viết kể về việc các em học sinh đã bị bạn đánh, thậm chí đánh hội đồng vì xích mích cá nhân. Nguyên nhân có thể xuất phát từ những mâu thuẫn tưởng chừng rất nhỏ nhưng lại dẫn đến hậu quả khôn lường. Tiếp đến là các vụ việc hành hung, đánh đập, sàm sỡ học sinh do chính thầy cô giáo gây ra. Một số vụ đã được VTV News cập nhật liên tục và thu hút sự chú ý lớn của dư luận: “Bắc Giang: Thầy giáo có hành vi dâm ô 13 nữ sinh lớp 5 ngay trong lớp học” (4/3/2019), “Thanh Hoá: Phụ huynh tố thầy giáo dạy thể dục đánh học sinh lớp 7 nhập viện” (23/5/2020), “Kéo trẻ vào góc khuất camera, cô giáo mầm non đánh 4 trẻ gây bức xúc” (6/12/2020),...

Bên cạnh đó, có một số các tin bài còn phản ánh, đề cập tới các vụ việc với các hình thức BLHĐ khác rất đáng lưu tâm như bạo lực tinh thần, bắt nạt trực tuyến

hay phụ huynh đánh bạn “hộ” con, học sinh đánh giáo viên... Tuy nhiên, số lượng các tin bài này ít, chỉ chiếm khoảng 6% tổng số bài đăng.

Nhóm nội dung liên quan đến cách thức xử lý, giải quyết của cơ quan chức năng đối với các vụ việc BLHĐ cũng chiếm số lượng lớn lên tới 37,1% với 61 tin bài được đăng tải trong 3 năm từ 2019 – 2021. Ở đây có thể chia thành hai nhóm tin bài nhỏ là: (1) Cách giải quyết của nhà trường, các cơ quan quản lý giáo dục và (2) Cách giải quyết của công an, chính quyền địa phương, tỉnh, thành phố. Tỷ lệ số lượng bài đăng giữa hai nhóm nội dung kể trên không mấy chênh lệch, lần lượt là 20% và 17%. Điều này phần nào thể hiện sự can thiệp đúng lúc, kịp thời và nhanh chóng của các cơ quan, tổ chức có thẩm quyền trong việc xử lý các hành vi tiêu cực, trừng phạt nghiêm những người vi phạm. Trong đó, nhiều vụ việc đã được đưa ra khỏi tổ hình sự, ví dụ: “Quảng Bình: Khởi tố nữ giáo viên Phật học sinh 231 cái tát” (5/1/2019), hay “Khởi tố nam sinh lớp 9 đánh bạn học tử vong ở Hà Nam” (4/12/2020),...

Các bài phân tích, bình luận sâu về BLHĐ cũng được VTV News đăng tải, nhưng không nhiều. Từ 2019-2021, chỉ có 21 bài viết phân tích thực trạng, nguyên nhân của vấn nạn BLHĐ (chiếm 12,8%) và 12 bài thảo luận các giải pháp đề phòng chống BLHĐ (chiếm 7,3%). Những bài bình luận như vậy giúp độc giả có cái nhìn bao quát, sâu sắc hơn về BLHĐ, cho thấy sự phức tạp, nguy hiểm của BLHĐ và phần nào chỉ ra các phương thức để ngăn chặn vấn nạn này. Đặc biệt, VTV News còn cảnh báo công chúng về một hình thức BLHĐ “mới” đang diễn biến ngày càng nghiêm trọng trong những năm gần đây, đó là bạo lực mạng hay bắt nạt trực tuyến. Các bài: “Nhức nhối nạn bắt nạt trực tuyến trên mạng xã hội” (20/1/2019), “21% thanh thiếu niên Việt Nam từng bị bắt nạt trên mạng Internet” (4/9/2019), “Nhiều học sinh tự tử vì bị bắt nạt trên mạng” (5/9/2019), “Cảnh báo nguy cơ trẻ bị xâm hại trên không gian mạng” (10/6/2021)... đã làm rõ hiện tượng này.

Ngoài phân tích các nguyên nhân, thực trạng của BLHĐ, VTV News cũng thảo luận, đề xuất có những bài giải pháp nhằm phòng chống BLHĐ, như: “Ngăn ngừa BLHĐ bằng camera” (2/4/2019), “Tư vấn tâm lý học đường: Liệu có thực sự hiệu quả?” (21/9/2019), “Luật An ninh mạng giúp học sinh biết cách tự bảo vệ bản thân” (18/1/2021), “Bắt nạt học đường: Cách nhận biết và giúp đỡ con trẻ” (13/10/2021)... Bên cạnh đó là giới thiệu, tường thuật những hoạt động, chiến dịch, hội

thảo về BLHĐ: “Phát động chiến dịch Hành động vì trẻ em 2019” (1/6/2019), “Nghệ sĩ kêu gọi chung tay chấm dứt bắt nạt học đường” (19/10/2019)... Các bài thuộc nhóm nội dung này rất ít, chỉ có 7 bài trên tổng số 164 bài đăng, chiếm 4,3%.

Có sự chênh lệch khá rõ ràng giữa các nội dung chính được VTV News đăng tải khi nhóm tin bài thông tin nhanh về các hành vi, vụ việc BLHĐ và cách thức giải quyết của cơ quan chức năng là hai nội dung được đăng tải nhiều nhất. Trong khi đó, các nội dung bình luận sâu về BLHĐ: nguyên nhân, thực trạng, giải pháp cùng thông tin về các chiến dịch, hội thảo về BLHĐ thì ít được đăng tải hơn. Tần suất các bài đăng cũng tăng nhanh và tập trung chủ yếu vào thời điểm có các vụ việc BLHĐ nghiêm trọng xảy ra. Điều này khá dễ hiểu khi mà tin là thể loại chiếm đa số trong các bài đăng về BLHĐ trên VTV News.

Đáng lưu ý là nội dung các bài viết về BLHĐ được đăng tải trên VTV News đa số đều là thông tin tiêu cực (78,3%). Các tin bài chỉ phản ánh được những vụ việc bạo lực cụ thể đang diễn ra trong môi trường sư phạm (chủ yếu là các hành vi bạo lực thể chất và xâm hại tình dục), hoàn thành chức năng cung cấp thông tin tức thời cho công chúng. Tuy nhiên, VTV News còn thiếu các tuyến bài phân tích, bình luận sâu, định hướng dư luận để công chúng thực sự có cái nhìn khách quan, đa chiều hơn về BLHĐ. Nhìn chung, việc các bài viết khai thác khía cạnh tích cực trong công tác giải quyết BLHĐ chỉ chiếm khoảng hơn 20% tổng số bài viết đã phản ánh chứng tỏ BLHĐ vẫn chưa có dấu hiệu suy giảm và còn một hành trình dài để giải quyết vấn đề này.

Xét về nguồn tin, các thông tin VTV News đăng tải về BLHĐ được lấy từ nhiều nguồn khác nhau. Đặc biệt, nguồn thông tin lấy từ cơ quan chức năng và nhà trường chiếm phần lớn. Kết quả này phù hợp với thực trạng phân bố nội dung của các bài đăng khi mà nhóm tin bài về cách thức xử lý của cơ quan, tổ chức có thẩm quyền lên tới hơn 37%. Bên cạnh đó, mạng xã hội cũng là một nguồn tin cực kỳ dồi dào khi các nền tảng như Facebook, Youtube, TikTok ngày càng trở nên phổ biến. Đây là nơi mà rất nhiều học sinh, sinh viên thường xuyên chia sẻ, tâm sự, là một nguồn thông tin tuy cần được xác thực cẩn thận nhưng lại rất phong phú. Trong giai đoạn 2019 - 2021, có hơn 24% số tin bài của VTV News đã đề cập, khai thác các thông tin từ mạng xã hội, chủ yếu nhằm cập nhật, tường thuật những vụ việc xảy ra. Mặt khác, số liệu thống kê cũng cho thấy, nguồn thông tin trực tiếp đến từ phía nạn nhân/người phạm/thủ phạm còn

khá thấp, chỉ có khoảng 6% số bài đăng tiến hành phỏng vấn, khai thác thông tin từ các đối tượng này. Rõ ràng, VTV News cần làm tốt hơn trong việc phát huy vai trò là kênh thông tin hai chiều, tạo điều kiện cho những người trong cuộc được bày tỏ, chia sẻ, giải thích, cất lên tiếng nói của mình.

Về hình thức, đa số các bài viết về BLHĐ trên báo điện tử VTV News có sử dụng hình ảnh. Trong đó, số lượng các bài viết có một ảnh chiếm đa số, lên tới hơn 50%. Các bài viết có hai ảnh chiếm 15% và có 3 ảnh trở lên là 9%. Việc sử dụng hình ảnh như vậy sẽ đem lại hiệu quả truyền thông tốt hơn, mang tính trực quan sinh động và định hướng chính xác thông điệp mà người viết muốn truyền tải tới công chúng. Các hình ảnh sử dụng trong bài thường là ảnh cắt từ clip ghi lại vụ việc, ảnh nạn nhân (có làm mờ/che mặt để bảo vệ thông tin cá nhân), ảnh địa điểm/ngôi trường xảy ra vụ việc hoặc ảnh tường thuật sự kiện (hội nghị, hội thảo)... VTV News là báo điện tử của Đài Truyền hình Việt Nam, tận dụng thế mạnh này nên nhiều bài đăng còn có cả video clip (26,8%), nhờ vậy các bài viết trở nên sinh động, hấp dẫn, giúp độc giả có hình dung rõ nét hơn về BLHĐ. Tuy nhiên, vẫn còn 14 tin bài (8,5%) thuần văn bản, không có hình ảnh hoặc clip đi kèm.

3. Đánh giá chất lượng thông tin về BLHĐ trên VTV News

VTV News đã đạt được những thành công nhất định trong việc truyền thông về BLHĐ:

Một là, góp phần nâng cao nhận thức của công chúng về BLHĐ: Báo điện tử VTV News đã cập nhật tin tức về những vụ việc BLHĐ một cách nhanh chóng, chính xác; phản ánh tác động đến quá trình hình thành nhận thức của công chúng về BLHĐ cũng như kêu gọi sự phản đối của cộng đồng đối với vấn đề này. Đồng thời đây cũng là lời nhắc nhở đối với các bạn trẻ về hậu quả mà BLHĐ gây ra đối với bản thân, bạn bè, gia đình và xã hội. Chính việc tăng cường khai thác thông tin về BLHĐ của báo VTV News đã giúp mọi người chú ý, cảnh giác hơn và ý thức được vai trò của việc tham gia phòng chống BLHĐ.

Hai là, kêu gọi sự quan tâm, phối hợp chặt chẽ giữa gia đình - nhà trường - xã hội cũng như tạo động lực cho nạn nhân tố giác BLHĐ: Thông tin về phòng chống BLHĐ trên báo điện tử VTV News có thể coi là hồi chuông cảnh báo để gia đình, nhà trường và xã hội cần quan tâm hơn và có biện pháp giải quyết thỏa đáng vấn đề. Thông qua các tin bài được đăng tải, VTV News đã truyền đi thông điệp hy vọng các bậc cha mẹ, thầy cô sẽ

tích cực lắng nghe, sẻ chia với trẻ, trang bị cho các em những kỹ năng cần thiết cũng như vận động người dân can thiệp và tố giác kịp thời ngay khi nhận thấy các dấu hiệu của bạo lực, xâm hại để có hướng xử lý phù hợp, bảo vệ trẻ tránh khỏi những tổn thương lâu dài do BLHD gây ra.

Ba là, VTV News đã tích cực đưa tin về việc thực hiện các chính sách, pháp luật phòng, chống xâm hại trẻ em của chính phủ cũng như những “khoảng trống” còn tồn tại, hỗ trợ cải thiện hệ thống pháp lý liên quan tới BLHD. Văn phong, cách thức diễn đạt của các bài viết này tương đối dễ hiểu, vì vậy công chúng có thể dễ dàng tiếp nhận và thấy rõ sự quan tâm sát sao của nhà nước đối với trẻ em nói chung và vấn đề BLHD nói riêng. Ví dụ các bài “Thủ tướng: Lo kinh tế nhưng không bỏ quên các vấn đề xã hội bức xúc” (02/04/2019), “80% học sinh Hà Nội và Hải Dương có chuyện thầm kín, bức xúc cần bày tỏ” (27/5/2020)...

Tuy vậy, thông điệp về BLHD trên VTV News vẫn còn một số hạn chế:

Một là, còn thiếu đa dạng về thể loại bài đăng: Kết quả khảo sát trong ba năm 2019-2021 cho thấy, thể loại tin chiếm trên 60% tổng số bài đăng. Thể loại này giúp cơ quan báo chí cung cấp thông tin nhanh nhất đến độc giả về các vấn đề, sự kiện vừa xảy ra nhưng VTV News cũng nên đa dạng hóa thể loại, tăng số lượng các bài tường thuật, phóng sự, bình luận, phỏng vấn... nhằm đáp ứng nhu cầu chuyên sâu hơn về nội dung của công chúng.

Hai là, tần suất đưa tin không đều, tập trung vào những thời điểm có các vụ BLHD nghiêm trọng diễn ra: Đây là hành động truyền thông ngắt quãng, không liên tục. Để thay đổi được hành vi của công chúng, các cơ quan báo chí cần phải thường xuyên đưa tin, lên kế hoạch khai thác hết các khía cạnh, nội dung của vấn đề... VTV News cần cải thiện tình trạng này để việc truyền tải thông điệp truyền thông được hiệu quả hơn.

Ba là, mức độ quan tâm và đưa tin giữa các nhóm nội dung về BLHD còn có sự chênh lệch khá lớn, thông tin mới dừng ở mức phản ánh chung chung, chưa có sức ảnh hưởng, tác động thực tế sâu rộng: Nhiều thông tin chỉ dừng lại ở mức gọi tên sự việc chứ chưa tiến hành đào sâu tìm hiểu. Kết quả khảo sát giai đoạn 2019 - 2021 cho thấy, trên VTV News số lượng các bài viết, phóng sự, bình luận sâu còn tương đối ít, chủ yếu là tin nhanh về những vụ việc xảy ra chứ chưa có sự liên hệ, phân tích, sâu chuỗi hiện tượng hay tổ chức các diễn đàn thảo luận để thu hút sự chú ý của công chúng... Rõ ràng, bên cạnh việc phản ánh, thông tin nhanh về BLHD, báo chí

cần đẩy mạnh hơn nữa công tác tuyên truyền, thuyết phục, có các biện pháp cụ thể để giáo dục đối tượng học sinh, sinh viên, nâng cao nhận thức và trách nhiệm của các bên liên quan, góp phần hạn chế tình trạng bạo lực ngày càng gia tăng theo chiều hướng tiêu cực.

Cuối cùng, hình thức thể hiện của thông điệp chưa thật sự đa dạng, lôi cuốn và hấp dẫn: Các bài đăng về BLHD trên VTV News hiện nay chủ yếu được trình bày theo kết cấu đặc trưng truyền thống của báo điện tử bao gồm ba phần: tit chính, sapo, nội dung chi tiết có kết hợp cả văn bản (text) với hình ảnh và âm thanh (audio hoặc video clip). Tuy nhiên, số lượng các bài viết chỉ có một ảnh chiếm tỷ lệ lớn, lên đến hơn 50%, thậm chí, vẫn còn một số tin bài chỉ thuần văn bản mà không có hình ảnh hoặc clip minh họa đi kèm. Vì vậy, VTV News cũng nên lưu ý hơn tới hình thức của thông điệp, đa dạng cách thức thể hiện, sử dụng linh hoạt ngôn ngữ văn bản, hình ảnh và âm thanh; có thể thử nghiệm các loại hình đa phương tiện mới như infographic hay e-magazine để thông điệp trở nên sinh động, dễ nhớ, dễ hiểu, từ đó thu hút độc giả, tăng thêm độ tin cậy, tính thuyết phục, hấp dẫn của thông tin.

4. Kết luận

BLHD hiện đang là một vấn đề xã hội hết sức nhức nhối. Báo chí có vai trò tuyên truyền, nâng cao nhận thức của cộng đồng, kêu gọi toàn thể người dân nỗ lực tham gia phòng, chống các hành vi bạo lực diễn ra trong môi trường sư phạm. Qua khảo sát 164 tin bài trên VTV News từ 2019 đến 2021, nhóm tác giả đã phân tích thực trạng thông điệp, đưa ra một số nhận xét về thể loại, nội dung, hình thức và nguồn tin của các bài đăng viết về chủ đề BLHD. Các dữ liệu thu thập được giúp nhóm tác giả tự tin đánh giá những ưu, nhược điểm của việc truyền thông về BLHD trên VTV News, cũng như mạnh dạn đề xuất một số giải pháp để nâng cao hơn nữa hiệu quả truyền thông về vấn đề này./.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. U.S. Centers for Disease Control and Prevention (2021), Fast Fact: Preventing School Violence, <https://www.cdc.gov/violenceprevention/youthviolence/schoolviolence/fastfact.html>, Accessed February 2023.
2. Ngọc Hà (2019), Chống bạo lực học đường: Phải sửa từ gốc, <https://tuoitre.vn/chong-bao-luc-hoc-duong-phai-sua-tu-goc-20190401073649056.htm>, truy cập ngày 15/02/2023.
3. UNICEF (2019), Thông cáo báo chí: “Kết quả khảo sát ý kiến của UNICEF: Hơn một phần ba thanh thiếu niên ở 30 quốc gia cho biết đã từng là nạn nhân bị bắt nạt trên mạng”, <https://www.unicef.org/vietnam/vi/thong-cao-bao-chi/ket-qua-khao-sat-y-kiem-cua-unicef-hon-mot-phan-ba-thanh-thieu-nien-o-30-quoc-gia>, truy cập ngày 15/02/2023.